

MOSKOVA YÖNETİMİ, NABUCCO'YA GAZ BIRAKMAMA ÇABASINDA

Rusya'dan kritik hamle

Bahadır Selim DİLEK

Gerek Ankara'daki AKP Hükümeti gerekse Moskova'daki Putin yönetimi, Türkiye ile Rusya arasında stratejik işbirliği için önemli adımlar atıldığı görüntüsünü veriyor olsa da iki ülke arasında sessiz sedasız -hem bölgesel hem de küresel sonuçları çok önemli olacak- ciddi bir çekişme yaşanıyor.

Devletlerarası anlaşma ile Rusya'ya verilen nükleer santral, Samsun-Ceyhan petrol boru hattı, Nabucco ve Nabucco'ya alternatif olarak Moskova yönetiminin projelendirdiği Güney Akım ekseninde yaşanan bu çekişmede, Moskova yönetimi geçen hafta kritik bir adım attı.

Rusya'nın devlet şirketi Gazprom, Rusya'nın Azerbaycan'dan daha fazla gaz satın alması konusunda bu ülkenin ulusal şirketi SOCAR ile yeni bir anlaşma daha yaptı. Genelde bu tür anlaşmaları sessiz sedasız yapmayı tercih eden Gazprom, anlaşmayı bu kez dünya kamuoyundan saklama gereği bile duymadı. Anlaşma şu cümlelerle kamuoyuna duyuruldu:

“Görüşme, şirketler arasında 2010 yılında başlatılan işbirliğini nihayetlenirdi. Taraflar, Gazprom ve SOCAR arasında Azerbaycan'dan Rusya'ya doğalgaz sağlanması konusundaki işbirliğinin sonuçlarının son derece olumlu olduğu konusunda görüş birliğine vardılar. Görüşme sırasında Rusya'ya yapılan gaz sevkiyatının Azeri gazı için en güvenilir ve sürdürülebilir rota oluşturduğu ifade edildi.”

Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı **Taner Yıldız** her ne kadar Rusya ile Azerbaycan arasında pazarlık konusu olan doğalgazın, Şahdeniz-1 sahasından çıkarılmakta olduğunu, Nabucco için öngörülen gazın ise Şahdeniz-2 sahasından alınacağını söylese de, söz konusu projenin zamanı konusunda ortaya çıkmış olan soru işaretleri, dikkatlerin bugün yürütülmekte olan pazarlıklara ya da oynamakta olan satranca çevrilmesine neden oldu.

Diplomatik denklemler...

Ashında Ankara'nın kurduğu diplomatik denklemler çok basitti. Türkiye, nükleer santralin yapılmasını devletler arası bir anlaşma ile Rusya'ya verecek, buna karşılık olarak da Moskova yönetimi Samsun Ceyhan'a destek sağlayacaktı. Türkiye bu denklemin kendi üstüne düşen bölümünü yerine getirdi, ancak Samsun Ceyhan konusunda beklediği karşılığı tam olarak bulamayınca, bu kez Rusya'nın Nabucco'ya alternatif olarak projelendirdiği Güney Akım'ı gündeme taşıdı.

Güney Akım'ın Türkiye'nin münhasır ekonomik bölgesinden geçecek olmasından dolayı, Rusya'nın Karadeniz'de dip araştırması yapması gerekiyordu. Araştırma izni verilmişti. Ancak Rusların teknik olarak sahaya inmesine yeşil ışık yakılmadı.

Enerji Bakanı **Taner Yıldız**, izin konusunun Dışişleri Bakanlığı'nın önünde

olduğunu, kısa süre içinde gerekli izinlerin verileceğini açıkladı.

Bu açıklama soru işaretlerini de beraberinde getirdi.

Türkiye, peş peşe attığı adımlarla Nabucco'nun içini boşaltma çabası içinde olan Rusya'ya karşı elindeki kozu kullanma çabası

inde değildi. Üstelik Rusya, bu tavrını saklamıyordu. Son yapılan anlaşmalarla birlikte, Rusya'nın hedefinin, Nabucco'ya gaz bırakmamak olduğu açıkça ortaya çıkmıştı. Hatta, Azerbaycan'ın Ankara Büyükelçisi **Faig Bagrov**, Cumhuriyet'te çıkan açıklamasında, Nabucco'ya başka yerlerden gaz aranması gerektiğini söylemişti.

Azerbaycan, Hazar Denizi'nin Azerbaycan'a ait olan kısmında yer alan ve 1,2 trilyon metreküp tahmini rezerve sahip olan Şah Deniz sahası da dahil olmak üzere 1,5 trilyon metreküp düzeyinde kanıtlanmış rezerve sahip bulunuyor. Azerbaycan'ın yıllık doğalgaz tüketimi aşağı yukarı 10 milyar metreküp düzeyinde.

Yani bu konuda Bakü yönetiminin de çekinmeleri bulunuyordu. Ashında bütün bu gelişmeler son 15 ay içinde ger-

Türkiye ile Rusya arasındaki enerji pazarlığı nükleer santral kurulumu ve doğalgaz hattı projelerini kapsayarak sürüyor. Rusya, kendi kaynakları ve projelerine rakip olarak algıladığı Nabucco Projesi'ne yönelebilecek doğalgaz potansiyelini azaltmak için çabalarını sürdürüyor.

çekleşmişti.

14 Ekim 2009'da Gazprom ve SOCAR Azeri gazının Rusya'ya satışı konusunda bir kontrat imzalamışlardı. Azeri gazı sevkiyatı GIS Shirvanovka üzerinden 1 Ocak 2010 tarihinde başlamıştı.

3 Eylül 2010'da Gazprom ve SOCAR Azeri gazı satışı konusunda var olan kontrata ek yaparak, 2011 yılı itibarıyla gaz satışının yıllık maksimum 2 milyar metreküp seviyesine, 2012 itibarıyla de 2 milyar metreküp seviyesinin üzerine çıkacağı konusunu karara bağlamışlardı.

Azerbaycan ile Rusya arasında yapılan son anlaşma, ileriye dönük olarak da önemli noktalara işaret ediyordu. Yani, anlaşmaya göre 2011 yılında Gazprom'un SOCAR'dan 2 milyar metreküp doğalgaz alacağı konusunda karara varıldı. Ayrıca Gazprom ve SOCAR yöneticileri, doğalgaz alımını 2012 yılında, 3 Eylül 2010'da yapılan kontrata göre, satın alınan miktarın üzerine çıkarma konusunda anlaşta. Taraflar Azerbaycan'dan satın alınacak doğalgazın petrol sepetine dayalı bir fiyat formülüne bağlı olacağı ancak uzun vadede satın alınacak miktar konusunda sınırlandırma yapılmayacağı konusunda mutabık kaldılar.

Gazprom Başkanı Alexei Miller

Gazprom Başkanı **Alexei Miller**'in “Azerbaycan ve Rusya arasında doğalgaz alanında işbirliği iki ülke için de ticari olarak en yararlı seçenektir. Gazprom için, bugüne dek Bakü'deki ortaklarımızla anlaşığımız zaman dilimi boyunca daha fazla Azeri gazı almamız noktasında hiçbir kısıt bulunmamaktadır. Görüşmelerde 2012 itibarıyla gaz alımını artırma kararı aldık” yönündeki sözleri, en azından Rusya'nın yaklaşımını özetler niteliktedir.

Bütün bu tablo içinde Türkiye'nin bundan sonrasında ilişkin nasıl bir yaklaşım benimseyeceği ise be-

lirsizliğini koruyor.

Şuan için dikkatler, Başbakan **Recep Tayyip Erdoğan**'ın 16 Mart'ta Moskova'ya yapması öngörülen ziyarete çevrildi. Yüksek Düzeyli Stratejik İşbirliği Toplantısı, tarafların pazarlık masasında kozlarını paylaşacağı ortama da zemin hazırlayacak. Erdoğan'ın Moskova'dan nasıl bir kazanımla döneceği konusunda ise şimdilik bir tahminde bulunmak olanaksız gibi görünüyor.

SOCAR Başkanı Rovnag Abdullayev